

Slovenska
subkulturalna
motoristična scena
na primeru
“MC Rolling Bones”
iz Žirov

I.

Subkulturene prakse za svoje delovanje in način izražanja velikokrat uporabljajo predmete, ki imajo določeno funkcijo in družbeni pomen že v dominantni kulturi. Njihovi pripadniki tem predmetom dajejo nov pomen, postavijo jih v drugačen kontekst, ki je nepripadnikom največkrat viden skozi stil subkulture. Subkultura, ki osrednji objekt svojega subkulturnega izražanja – motorno kolo – dojema in pojmuje drugače kot dominantna kultura, je motoristična subkultura. Motorno kolo je v dominantni kulturi in subkulturi sicer res namenjeno vožnji, različna pa je njegova kulturna vloga. V dominantni kulturi je motorno kolo največkrat ovrednoteno samo kot eno izmed mnogih prevoznih sredstev, kot transportni pripomoček, ki vozniku služi, da doseže željen geografski cilj. Tehnične karakteristike motornega kolesa so boljše kot karakteristike drugih prevoznih sredstev, saj je dostikrat zmogljivejše, predvsem pa hitrejše kot npr. avtomobil. Družba na motorno kolo gleda kot na nevarno prevozno sredstvo, saj možnost doseganja velikih hitrosti ob skromni fizični zaščitenosti voznika motornega kolesa pomeni tveganje, zaradi česar so vozniki motornih koles okarakterizirani kot posebneži in izzivalci nevarnosti.

V motoristični subkulturni praksi same zmogljivosti motornega kolesa niso dovolj, čeprav so tudi zelo pomembne. Motorno kolo ima v prvi vrsti vlogo kulturnega objekta,

¹ V resnici so bili aktrerji nemirov v Hollisterju člani MC Boozefighters in MC 13 Rebels in ne Big Red Machine oz. Hell's Angelsi. Letos se je ob petdesetletnici v Hollisterju zbralo 53.000 motoristov! (Op. ur.)

pripadniki določene motoristične subkulture mu pripisujejo celo kultno vlogo. Vrednotenje temelji na (pretežno) negativnih percepcijah motornega kolesa v dominantni kulturi. Tako v glavnem vse motoristične subkulture, poznamo jih namreč več vrst, v svojih subkulturnih kontekstih izpostavljajo in potencirajo nevarnosti, ki jih prinaša vožnja z motornim kolesom. Iz takšnega gledanja na nevarnost se je razvila ena izmed vrednot, ki so za dominantno kulturo nerazumljive in nesprejemljive – oboževanje smrti, ki jo prakticirajo nekatere veje motorističnih subkultur. Niso pa vse tako ekstremne. Ena takšnih se je pojavila v Ameriki po koncu II. svetovne vojne. Njeni pripadniki se imenujejo Hell's Angelsi (angeli pekla). Že ime samo nakazuje vrednostni kontekst te subkulture, ki jih samookarakterizira kot odpadnike in izobčence. Izraz padli angeli, ki je pomensko podoben, se pojavi že v bibliji in pomeni angele odpadnike, hudiče. Že samo ime se, vsaj v dominantni kulturi, sklada s pojmovanji o Hell's Angelsih, saj so v njej označeni kot družbeno neprilagodljivi in dominantni družbi celo nevarni. Takšno (sprva ameriško) družbeno pojmovanje Hell's Angelsov izvira iz prvih let obstoja te skupine in njenih nasilnih delovanj (leta 1947 je skupina Hell's Angelsov terorizirala ameriško mesto Hollister – op. p.)¹. Takšna dejanja so pomenila tudi začetek negativne medijske kampanje. Mediji, predvsem dnevni tisk, so pričeli Hell's Angelse prikazovati v slabi luči. Film *The Wild One* (Divjak), ki se je pojavil v tistih letih, pa je motoriste postavil v negativen družbeni položaj tudi izven Amerike. Čeprav se je medijska kampanja kasneje nekoliko umirila, pa so stereotipi in negativno vrednotenje o motoristih, predvsem tistih organiziranih v kako subkulturno prakso, ostali.

Poleg motornega kolesa se motoristične subkulture naslanjajo in črpajo večino svojih vrednot iz glasbe, konkretneje rocka, glasbene usmeritve v sodobni glasbeni ustvarjalnosti. Rock vsebuje značilnosti, ki jih druge glasbene zvrsti ne poznajo. Zanj je neposreden kontakt med izvajalci in publiko bistvenega pomena. Frith (Frith, 1989: 254) meni: "*Rock pomeni gibanje, ples, kontakt, hitrost, obvladavanje prostora.*" V rocku prevladuje tema upornika, samotarja, ki se ne more in noče ustaliti, saj je družbeno izobčen in kot takšen vedno v gibanju, na poti. Vrednostni kontekst pa kljub revolucionarni družbeni vlogi rocka ostaja relativno tradicionalen. Tako ne premešča spolnega razlikovanja. Celo več. Utrjuje ga. Dekle tako rock konzumira, doživlja in sprejema drugače kot fant. Potrebno je tudi razlikovati med izvajalci rockovske glasbe, ki rock producirajo in izvajajo, ter konzumenti te glasbene usmeritve, za katere ni nujno, da so s tem, ker poslušajo rock, avtomatično že pripadniki rockovske subkulture. Rock kot glasba je lahko pomemben kot stilna usmeritev rockovske subkulture, ki se z rockom identificira, lahko

pa pomeni samo podlago za subkulturne pojave in oblike, ki jim služi le kot ozadje za subkulturno delovanje.

II.

Motoristični klubi, ki danes delujejo v Sloveniji, združujejo motoriste in motoristične navdušence, njihova skupna strast in področje zanimanja so motorji in vse, kar je povezano z njimi. Med seboj pa se moto klubi močno razlikujejo, lahko jih razdelimo na dve generalni usmeritvi: v prvo sodijo vsi moto klubi (v nadaljevanju MK – op. p.), v drugo pa moto klubi (v nadaljevanju MC – op.p.). Delovanje subkulturnih motorističnih klubov (MC) v Sloveniji se je razmahnilo šele v zadnjih letih, saj v bivšem družbenem sistemu takšne možnosti ni bilo. MK delujejo po splošnih načelih, po katerih delujejo tudi vsi drugi športni klubi, s tem da je v MK predmet zanimanja motorno kolo. Član lahko postane pravzaprav vsak, pri nekaterih klubih je pogoj za vstop lastno motorno kolo. Druga vrsta motorističnih klubov so moto klubi MC. Njihovi člani dojemajo motorno kolo in motorizem na popolnoma drugačen način kot drugi moto klubi MK, čeprav je tudi pri njih v središču zanimanja motorno kolo. Takšni klubi so se v Sloveniji prvič pojavili konec osemdesetih, ko so prijateljske skupine motoristov pričele razmišljati o motorizmu na nekoliko drugačen način. K temu so veliko pripomogli filma *Easy Rider* in *Mad Max* ter zgledniške motoristične skupine iz tujine, predvsem *Hell's Angels*.

Imena teh klubov so povečini angleška, pripadnost klubu je jasno vidna že z zunanjimi obeležji – z emblemom kluba, ki ga član nosi prišitega na hrbtni strani svojega suknjiča. Znak oziroma emblem kluba je sestavljen iz treh delov: na zgornji strani je ime kluba, v spodnjem delu je ime države, iz katere klub izhaja, osrednje mesto pa zavzema klubski motiv in obvezen dodatek MC (moto club). MC pomeni, da je klub mednarodno priznan tudi od tujih MC. Imena klubov so največkrat mitološka, satanistična ali bojevniška (*Viking Nomads*, *Golden Drakes*, *Pirates*, *Road Riders*, *Unknown rider* ipd.). V Sloveniji trenutno resneje deluje 5 MC klubov: v Žireh *Rolling Bones*, Medvodah in Trbovljah *Satan's Brothers*, Mariboru *Bears of Slovenia*, Ljutomeru *Road Warriors* in Ljubljani *Eisen Kreuz*. Večina klubov je nastala v zadnjih letih, prvi poskusi organiziranja pa segajo že v sredino osemdesetih let. Številčno stanje pripadnikov omenjenih klubov zelo variira, slovenska alternativna scena jih šteje okoli dvesto.

Včlanitev v MC ni tako preprosta kot vstop v MK. Kandidat za člana kluba – "gušter" – mora izpolnjevati več pogojev: biti mora moški, ponavadi je zanj določena starostna meja in imeti mora močnejše motorno kolo. S tem pa pogoji za vstop še niso

izpolnjeni. V določenem časovnem obdobju, ki traja od šest mesecev do enega leta, mora kandidat izpolnjevati različne naloge in zahteve, ki mu jih postavlja klub, vse pa mora izvršiti tako, kot mu je zapovedano. Že po zunanosti lahko ločimo "gušterja" od pravega člana kluba: "gušter" ne nosi simbola kluba, temveč samo njegovo ime, in na sprednji strani suknjiča nosi ploščico z napisom "prospect". O sprejetju po preteku določenega časa odločajo vsi člani, glavno besedo pa ima predsednik kluba – "president".

MC so hierarhično organizirani, vpliv hierarhije na delovanje kluba je izrednega pomena. Klub vodi predsednik – "president", čigar beseda ima v klubu največjo težo. Pri vodenju kluba mu pomagajo še podpredsednik – "vicepresident", tajnik – "secretary", blagajnik – "cassa" in sodnik – "judge". Ti skrbijo vsak za svoje področje delovanja in tvorijo osnovne funkcije kluba. V posameznih klubih pa lahko najdemo: vodjo potovanja, kadar gre klub na vožnjo – "road capitan", klubskega mehanika – "mechanic" in izvrševalca kazni – "hangman". Klubska disciplina je v MC izredno pomembna, saj se morajo vsi člani kluba strogo držati dogovorjenih pravil. Če ta kršijo, jih čaka klubska kazen, ki jo izreče "judge", izvrševalec kazni pa je "hangman". Kazni so rangirane: lahko so častne, denarne ali fizične. Slovenski MC poznajo poleg rednih članov tudi podporne – "pešadijo". To so simpatizerji kluba, ki so lahko tudi mlajši od predpisane starostne meje, lahko so brez motornih koles in lahko so tudi ženske.

Sklop dejavnosti MC zajema organiziranje tedenskih sestankov članov kluba v klubskem prostoru, ki je ponavadi preurejen v bife, ter organiziranje družabnih večerov rock glasbe. Sem sodi tudi organiziranje in obiskovanje motorističnih srečanj doma in v tujini. To so zbori motoristov, ki potekajo ves vikend. Motoristični zbori so v bistvu nekakšni happeningi z izrazito rockovskim pečatom, saj združujejo temeljno idejo rocka (nastop rock ansambla v živo) in motorizma (svoboda). Zbori, ki jih organizirajo MK klubi, pa takšne sporočilnosti nimajo. Na takšnih zborih glasba sama nima vidnejše vloge. Zvočno kuliso ponavadi sestavljajo komercialne glasbene smeri, od techno do narodnozabavne glasbe. Vnaprej pripravljenih družabnih tekmovanj navadno ni, bolj pomembno je individualno razkazovanje in "postavljanje" motoristov, ki razkazujejo svoja najnovejša, predvsem japonska motorna kolesa.

Tega pripadniki MC ne počnejo, niti ni to njihov cilj. Motorno kolo jim pomeni več kot samo prevozno sredstvo, je podaljšek njihove individualnosti, pomeni jim opredmetenje vrednot in idej. Prav zaradi tega so njihova motorna kolesa pogostokrat dodatno obdelana, tako da dobijo popolnoma spremenjen videz in obliko. Motoristi, ki so člani MC, večinoma vozijo starejša motorna kolesa evropskih proizvajalcev, japonska motorna kolesa so manj

cenjena. V Sloveniji člani MC uporabljajo motorna kolesa znamk BMW, Moto Guzzi, Laverda, Triumph, pa tudi japonska motorna kolesa znamk Kawasaki in Suzuki.

III.

Sam sem raziskoval slovensko subkulturno sceno v prvoorganiziranem slovenskem subkulturnem motorističnem klubu – MC Rolling Bones iz Žirov. Preden sem se lotil praktičnega raziskovanja, v bistvu nisem imel jasne predstave, kako ta scena deluje, na kakšen način so urejeni notranji odnosi v klubih, ki to sceno tvorijo, kdo so nosilci posameznih vlog v klubih in kakšne sploh so klubske vloge. Vedel sem, da obstaja npr. klubska hierarhija, nisem pa si znal predstavljati, kako ta v praksi funkcionira. Tudi na druga vprašanja, ki zadevajo obravnavani družbeni pojav, si pred pričetkom raziskovanja nisem znal odgovoriti. Raziskovanje v MC Rolling Bones pa mi je pomagalo poiskati odgovore nanje in osvetliti problematiko, jasnejše pa se mi je pokazalo tudi delovanje alternativne motoristične scene nasploh.

Že na začetku sem ugotovil, da so vsi motoristični klubi (MC) moški klubi. Takšen je tudi MC Rolling Bones. Tudi ustanovni člani kluba na njegovem ustanovnem sestanku leta 1989 so bili sami moški. Ti so se družili že v času osnovnega šolanja, ko so obiskovali isto osnovno šolo in poslušali podobno glasbo – rock.

Legendarni Chooper iz filma Easy Rider

Zanimala so jih tudi motorna kolesa, zato so se konec osemdesetih odločili ustanoviti motoristični klub. Ideje in navodila so dobili v tujini, kjer so MC klubi že obstajali, saj ustanovitev in organizacija takšnega kluba zahtevata tudi spoštovanje mednarodno dogovorjenih pravil. Eno najpomembnejših določa tudi razdelitev vlog in funkcij v klubu. Izbrali so vodjo – “presidenta”, poleg njega pa še preostale funkcije – nazive, ki naj bi jih tak klub imel. Zavestno so se odločili za strogo klubska hierarhija. Za “presidenta” so izbrali človeka – Vineta, ki se generacijsko ni ujema z večino članov, po rodu pa tudi ni bil iz Žirov. Bil je eden izmed pobudnikov ustanovitve takšne vrste kluba. Za “presidenta” so ga izbrali zato, ker je imel kot najstarejši najdaljši motoristični staž in največ motorističnih izkušenj. Za seboj je imel tudi kar lepo število padcev z motorjem, nenazadnje pa je imel tudi veliko prijateljev “bikerjev” v Avstriji in Italiji. K njim je hodil tudi po nasvete o tem, kakšen naj bo takšen klub in kako naj deluje, da bo uspešen. Izkušnje, nasveti in pravila, ki jih je Vine prenesel iz tujine v Slovenijo, so utrle pot MC Rolling Bones in preostalim klubom, ki so v naslednjih letih nastali po Sloveniji. Vinetova funkcija “presidenta” v klubu pomeni, da je absolutni vodja, njegova beseda je zakon. O tem in o preostalih nazivih v klubu, njihovem položaju, medsebojnem razmerju in vsem drugem, kar se delovanja kluba tiče, obstaja klubska pravilnik.

Hierarhija je v klubu izjemno močna, vojaška. Delo in aktivnosti potekajo po ukazih, ki jih narekuje predvsem Vine. Drugi člani morajo njegove ukaze ubogati in dosledno spoštovati. Poleg “presidenta” Vineta je izjemno pomembna tudi funkcija “vicepresidenta”. To je Rado, ki pri vodenju kluba pomaga in Vinetu svetuje ter ga v času njegove odsotnosti nadomešča. Je drugi človek v klubu. Njegova beseda v klubu ima podobno (ali enako) težo kot Vinetova. Ko smo tako sedeli v klubskih prostorih, sem velikokrat opazil, da se člani, pa tudi nekateri nečlani kluba z dokajšnjim strahospoštovanjem obračajo na Vineta in Rada. Oba sta namreč obdana z avro voditeljev, takšni vlogi pa sta nakazovala tudi s svojim vedenjem (kljub temu pa njun odnos do drugih članov ni bil žaljiv ali aroganten). Poleg teh dveh najpomembnejših nazivov ima klub trenutno samo še “casso” – blagajnika. To je Borut, s katerim pa nisem prišel v stik, saj je redkeje prihajal v klub. Njegova naloga je vodenje finančnih zadev kluba. Po Vinetovih besedah so imeli v klubu še druge nazive, z odhodom članov pa so ostale le še temeljne funkcije, ki so za delovanje kluba potrebne. Klub so sestavljali:

- “secretary”, ki je pisal zapisnike na sestankih in obveščal člane o klubskih aktivnostih,
- “judge”, ki je obsojal člane, če so storili kakšen prekršek,
- “mechanic”, ki je pomagal pri popravilu motornih koles,

– "road capitan", ki je pripravljaj plan poti, ko se je klub odpravljaj na pot,

– "prospect", kot bodoči član kluba.

Ker je veliko članov klub zapustilo, nekaj novincev pa ni izpolnilo pričakovanj in zahtev, se je število članov kluba v preteklem letu močno zmanjšalo. Novinec, ki kandidira za članstvo v MC Rolling Bones, mora izpolnjevati nekaj osnovnih pogojev. Biti mora nad osemnajst let star moški, imeti mora motorno kolo s prostornino nad 250 kubičnih centimetrov, s klubom mora obiskati vsaj en motoristični zbor v tujini, plačevati mora mesečno članarino deset nemških mark, obvezno pa mora tudi obiskovati klubske sestanke. V klubu je določen čas, v katerem njegovi redni člani spremljajo prizadevnost novinca – "vajenca" oziroma "gušterja". V tej preizkusni dobi, ki lahko traja od šestih mesecev do enega leta, "vajencu" redni člani postavljajo različne naloge in zahteve. Te lahko obsegajo tako čiščenje klubskih prostorov, zavzetost pri organizaciji in delovanju kluba kot sodelovanje in pomoč v pretepih – "fightih". S svojimi dejanji in požrtvovalnostjo mora "vajenec" dokazati, da si resnično želi postati redni član MC Rolling Bones in da mu tega ne more preprečiti nobena, še tako nemogoča zahteva. V tem času so "vajenci" nemalokrat tudi človeško degradirani in poniževani, pred njih se velikokrat postavljajo tudi zanalašč nemogoče zahteve. Odnos članov do njih je v tem času grob, "vajenci" morajo biti pripravljeni tudi na fizično kazen, če zaupane naloge ne izpolnijo tako, kot želijo redni člani. Po preteku preizkusne dobe redni člani glasujejo, in če so enotni, "vajenec" postane polnopravni član kluba. Lahko pa se zgodi, da "vajenec" preizkušnje ne opravi, zato se mu preizkušnja lahko podaljša za toliko časa, dokler ne izpolni zahtevanih pogojev za vstop v klub. V času, ko sem bil prisoten v klubu, MC Rolling Bones ni imel nobenega vajenca. Vine mi je sicer zatrdil, da je zanimanje za vstop v klub, predvsem med lokalno mladino precejšen, vendar se zainteresirani ustrašijo zahtevanih pogojev, pred katere so postavljeni kot kandidati za redne člane.

Vine: *"Ni vse v tem, da imaš motor in klubski našitek, da potem z njim šminkiraš – članstvo v klubu moraš zaslužiti, da si nanj lahko ponosen. Pogoji včlanitve so strogi zato, ker si kot resen klub polovičarstva ne dovolimo. Imeli smo nekaj 'vajencev' do poletja. Takrat smo organizirali zbor motoristov, pa so se ga ti 'vajenci', namesto da bi pomagali pri organizaciji zbora, enostavno napili. Zanimarili so dogovorjeno izvajanje svojih nalog, raje so poskrbeli za lastno zadovoljstvo. Izrabili so naše zaupanje, izdali so nas, zato smo jih vrgli iz kluba!"*

V Žireh kot majhnem industrijskem mestecu, relativno odmaknjenem od drugih večjih mest, sem opazil sicer droben, za obravnavani problem pa pomemben moment. Tako kot skoraj

povsod na slovenskem podeželju, predvsem pa v manjših industrijskih krajih, se tudi v Žireh mladina kot ciljna populacija, iz katere MC Rolling Bones črpajo bodoče člane, navdušuje nad rockovsko glasbeno usmeritvijo. Že sama zunanost večine pripadnikov mlajših generacij v Žireh to tudi potrjuje. Predvsem to velja za moške predstavnike mlajših generacij, ki v MC Rolling Bones vidijo določeno opredmetenje in otipljivo stvarnost rock ideje, ki se v nekaterih točkah tesno pokriva in povezuje z motorizmom, svobodo, hitrostjo, moško grobstvo, prikritim seksualnim nabojem in alkoholom. Zato mlade poslušalce rocka MC Rolling Bones privlači, v članih kluba vidijo lokalne heroje in prave rockerje, ki ne samo z besedami, temveč tudi z dejanji dokazujejo pripadnost rockerski ideji. O tem mi je tipični obiskovalec klubskih prostorov, nečlan, v zgodnjih dvajsetih, s končano poklicno šolo, zaposlen, povedal:

“Rad bi postal član kluba, ne vem pa, če bom zmogel vse preizkušnje za vstop. Biti član se mi zdi ‘full’ v redu. Ko si eden izmed teh tipov, te ni več ničesar strah. Vsi se bojijo tebe, ker si nekaj. Si član kluba. Tudi sam imam motor, poslušam heavy metal, predvsem skupino Iron Maiden. Motorji me privlačijo, ker mi dajejo občutek svobode in neodvisnosti. V začetku moje motoristične kariere sem bil nor na hitrost – če sem vozil hitro, se mi je zdelo, kot da držim ‘boga za jajca’. Ta mi sedaj ni več tako pomembna, bolj mi je važen pomen, ki se za motorjem skriva. Svoboda. To (pokaže na zastavo Harley Davidsona na steni – op. p.) pa je višek in simbol te svobode.”

Več mi o tej svobodi ni znal povedati. Zanj pomeni Harley Davidson Ameriko, Amerika pa je “free country”, puščava v Texasu in preko nje speljana ravna cesta. Po tej cesti pa se “svoboden kot ptič” (Free as a bird je rockovski komad iz filma Easy Rider) prevažal na Harley Davidsonu. Takšen idejni stereotip ameriške motoristične svobode, sprejet tudi med motoristi zunaj meja ZDA (in v Žireh), se tudi sicer pogosto pojavlja v rockerskih komadih (npr. Route 66, Life is a highway, On the road again, Highway 49 itd.). Zapopadejo ga vsi mladi poslušalci rocka, saj je to priljubljena tema rockerskih izvajalcev. S samim rockom mladi pridejo v stik z idejami o svobodi, neodvisnosti, prostranosti širokih avtocest in življenju, ki se dogaja na in ob njih. Kasneje tem idejam sledijo, tudi ko (če) postanejo pripadniki motorističnega kluba, saj so te ideje ena izmed pomembnejših vrednot takšnega kluba. Tudi v MC Rolling Bones.

Specifičen odnos, ki ga imajo člani kluba in je zelo transparenten, je odnos do žensk. V MC Rolling Bones ni včlanjena nobena ženska, kljub temu pa v klubske prostore ženske prihajajo predvsem kot spremljevalke in dekleta članov kluba. V klubu pa sem poleg njih opazil tudi precej rockersko usmerjenih najstniških deklet brez spremljevalcev.

Druženje je eden izmed osnovnih motivov, zaradi katerega je bil ustanovljen MC Rolling Bones. Neformalna prijateljska skupina, ki se je zbirala po lokalnih gostilnah in bifejih, je sprva predvsem razglabljala o motornih kolesih. Sčasoma je začutila, da bi bilo potrebno neformalno obliko prijateljevanja in druženja nadgraditi in postaviti na resnejše temelje. Nadgraditev je videla v ustanovitvi lastnega motorističnega kluba, ki naj bi združeval prijatelje s podobnimi življenjskimi pogledi in motorističnimi idejami.

Vine: *"Ustanovili smo klub, ker smo hoteli uresničevati svoje ideje in potrebe. Vsi smo se zanimali za motorje, poslušali smo rock, tudi na 'sihtu' smo bili skupaj. Bili smo pravi prijatelji, zato tudi klub temelji na prijateljstvu. Kdor je član kluba, je v bistvu moj brat. Tega pa v MK klubih ni."*

Rado: *"Bil sem med pobudniki ustanovitve motorističnega kluba, saj me motorji že od nekdaj privlačijo. Že v mladih letih so me privlačili tudi Hell's Angelsi iz Amerike. Vedno sem si želel biti v takšnem klubu, v njem imeti kak naziv oziroma funkcijo. Z MC Rolling Bones mi je to tudi uspelo."*

"Mauser", ustanovni, sedaj pa že bivši član kluba, mi je povedal podobno: *"Bil sem na ustanovnem sestanku kluba. Za vstop v klub sem se odločil, ker so me zanimali motorji, tako kot druge fante, s katerimi smo kopali rudo v Žirovskem Vrhu. Poznal sem jih, vedel sem, da so pravi prijatelji. Ideja o klubu se mi je zdela zanimiva, posebno mi je bilo všeč, da je klub temeljil na iskrenem prijateljstvu. Nasploh je pri človeku pomembno, da je človek, da ti pomaga v stiski, da se s teboj veseli in da je do tebe pošten."*

Ko je bil klub ustanovljen, so njegovi člani pričeli iskati primerne prostore zanj. Lastnih klubskih prostorov takrat še niso imeli, največkrat so se srečevali v lokalni gostilni. Ta jim ni bila po godu in je bila samo začasna rešitev, saj se v tem, gostilniškem okolju niso uspeli izživeti na način, kot so si ga zamislili. Pred časom pa jim je uspelo najeti starejšo hišo v samem centru Žirov, ki so jo preuredili v klubske prostore. Ti so sedaj središče dogajanja in druženja tako članov kot simpatizerjev kluba.

Druženje ima v klubu različne pojavne oblike, ki se navzven kažejo kot različne oblike združevanja članov. Med mojo prisotnostjo v klubu sem ugotovil, da klub zaznamujejo druženja, ki jih delim na formalna in neformalna. Med formalna druženja prištevam druženje članov na dogovorjenih sestankih kluba, kjer je moč opaziti pomen in težo različnih nazivov in funkcij. Formalno druženje je določeno s klubskimi pravili ter s pravili in ukazi, ki jih določa vodstvo kluba, predvsem "president" in "vicepresident". Formalna oblika druženja je tudi skupni obisk motorističnega zbora. Takrat se morajo v (vsaj prvih) kontaktih s člani drugih MC držati določenih dogovorjenih pravil. V sklop formalnega oziroma "dinamičnega" formalnega druženja uvrščam tudi skupinsko vožnjo z motornimi kolesi, kadar gre klub

organizirano na pot. Takrat je npr. določen vodja poti – “road capitan”, določena je hitrost vožnje na poti, sama pot, postanki, določena pa je tudi formacija, v kateri se klub pelje, in mesta posameznih članov v tej formaciji. Med neformalne oblike druženja pa prištevam vsa druženja članov kluba, ki niso določena s pravili in se odvijajo spontano, brez klubskih zahtev in prisile. Sem sodi druženje v klubskih prostorih ob pijači, poslušanju glasbe in pogovorih o motornih kolesih, druženje ob popravljanju motornih koles v kateri izmed garaž, medsebojno obiskovanje članov kluba na domovih ter druženje in prijateljevanje s pripadniki drugih klubov, podpornimi člani in drugimi obiskovalci kluba. Čeprav klub zaznamuje stroga hierarhična organiziranost in jasna delitev vlog, hierarhije v neformalnem druženju med člani skorajda ni čutiti. Če so pravila in zahteve, ko gre za formalno druženje, stroga, je pri neformalnem druženju član kluba relativno svoboden. Klubski sestanki so formalna oblika druženja članov kluba MC Rolling Bones, saj potekajo po dogovorjenih pravilih, dnevnem redu in upoštevajo klubsko hierarhijo. Obvezni so za vse člane kluba, opravičljivo lahko izostanejo samo v redkih primerih. Na sestankih morajo člani obvezno nositi klubsko “uniformo” (usnjen brezrokavnik z znakom kluba), potekajo pa enkrat mesečno v klubskih prostorih. Na njih so lahko samo člani kluba. Na mojo

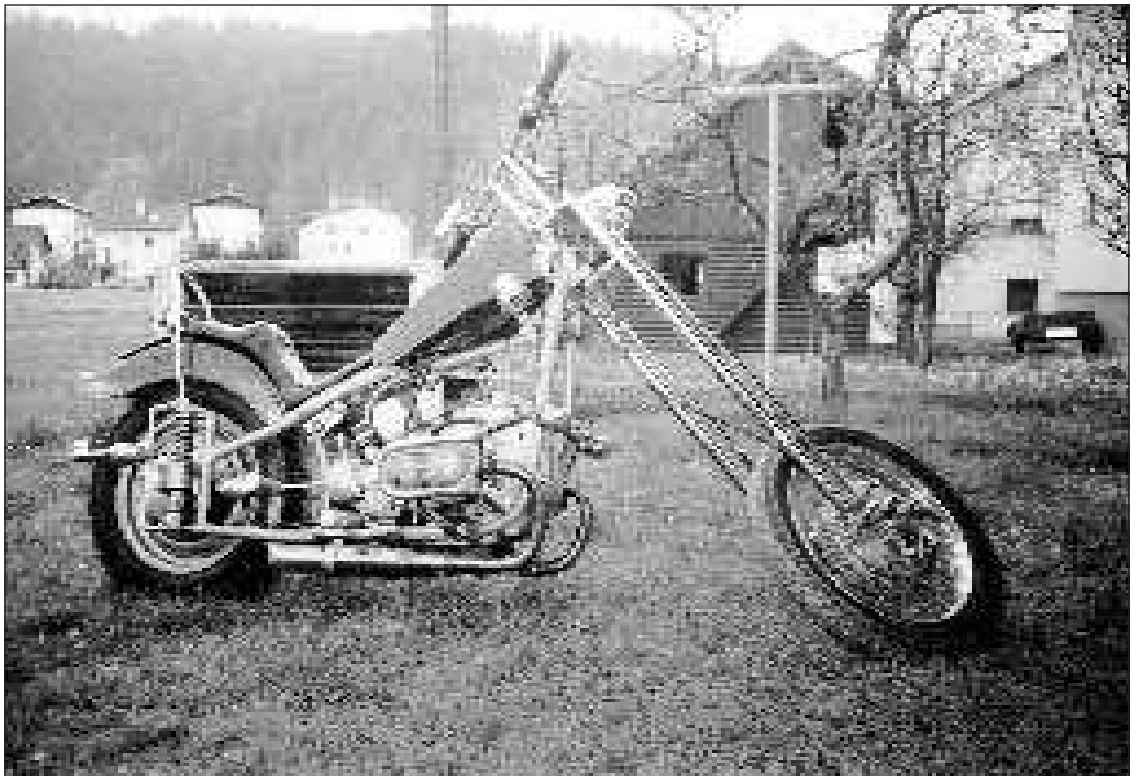

Foto Primož Jurman

željo, da bi prisostvoval enemu izmed takšnih sestankov, mi je Vine dejal:

"Sorry, vem, da bi rad prišel na sestanek, vendar te ne morem in te ne bom povabil. Bolje je, da ne prideš. Probleme, ki jih imamo, namreč rešujemo sami, brez drugih. Lahko pride tudi do 'problemov', 'fihghta' in podobnih stvari. Sicer te bomo že obvestili o tem, kaj smo se pogovarjali."

Posebno pomembni so sestanki kluba pred organiziranjem vsakoletnega motorističnega zbora in po njem. Takrat vodstvo kluba razdeli članom različne naloge, ki jih morajo na zboru opravljati in za izvajanje katerih so odgovorni. Dogovori na sestankih so ustni, ob tem pa "secretary" piše tudi zapisnike sestankov. Pod zapisnik sestanka se podpiše "president".

Med formalna druženja prištevam tudi druženja članov MC Rolling Bones s pripadniki drugih motorističnih klubov. Pri tem moram poudariti, da so ta druženja največkrat formalna le v začetni fazi, kasneje se lahko spremenijo v neformalna. S pripadniki drugih motorističnih klubov prihajajo člani MC Rolling Bones v stik predvsem na motorističnih zborih, doma in v tujini. Na takšnih motorističnih zborih se člani MC Rolling Bones držijo pravil, za katera so se dogovorili na sestankih pred obiskom zborov. Obiskovanje zborov je obvezno za vse člane kluba, prav tako pa je na njih obvezna nošnja klubske "uniforme".

Rado: *"Kadar pridemo na kakšen zbor, se zavedamo, da smo MC Rolling Bones in se tako tudi obnašamo. Na zbor pridemo kot klub, ne kot posamezniki. S člani drugih MC se seveda družimo, vendar vseskozi pazimo, da pri tem niso ogroženi interesi kluba in klubske barve. Če pa pride do 'zafirancije', se tudi 'sfajtamo'. V bistvu pa se na zborih ne pretepamo, tja se hodimo zabavat in spoznavat nove kolege. Če ima naš član osebne probleme s članom drugega kluba, jih ne sme reševati na zboru v imenu kluba."*

Zbori so v prvi vrsti namenjeni zabavi, medsebojnemu spoznavanju motoristov in poslušanju glasbe. Čeprav imajo značilnosti formalnega druženja, še posebno na začetku, pa velikokrat tudi pod vplivom različnih drog (alkohol, trava) formalizem v odnosih izgine. Na zборе se člani kluba pripeljejo z motornimi kolesi v strnjeni skupini. Takšna vožnja je del formalnega druženja članov kluba, saj pri skupinski vožnji obstajajo pravila, ki jih morajo člani kluba spoštovati. To druženje (skupinska vožnja je eden izmed načinov druženja članov kluba) se odvija na poti, zraven sta hitrost in gibanje, zato to druženje imenujem "dinamično" formalno druženje. Preden se klub odpravi na pot, bodisi na zbor ali kam drugam, v njem določijo vodjo poti – "road capitana". Največkrat je to član kluba z največ izkušnjami. Ta je zadolžen, da izbere optimalno pot do cilja. Pripraviti mora načrt poti, pri katerem mora upoštevati tudi postanke, dolivanje goriva ipd. Pri načrtovanju poti mora paziti,

da pot ni prezahtevna in naporna. "Road capitan" je pri skupinski vožnji navadno na čelu kolone in jo vodi. V parih mu sledijo člani kluba, od najpomembnejših funkcij pa do "gušterjev" na repu kolone. Če ima na poti kateri od članov težave z motorjem, mu pri popravilu pomaga mehanik – "mechanic", vsi drugi pa disciplinirano čakajo, da je popravilo gotovo. Velja načelo solidarnosti in nesebične pomoči. Hitrost vožnje je prilagojena najmanj izkušenim članom. Pri vožnji upoštevajo prometna pravila, vsi pa nosijo tudi zaščitne čelade. Prehitevanja kolone in solističnega divjanja si člani kluba ne dovolijo, takšna vožnja je tudi kaznovana. Posebno pomemben je urejen in discipliniran prihod strnjene kolone na cilj, predvsem na motorističen zbor. Takrat se mora, ob hrupu motornih koles, klub pokazati pred drugimi klubi kot resen, discipliniran in vreden spoštovanja. V času, ko sem bil prisoten v klubu, ta ni imel ne "road capitana" ne "mechanica". Tudi za obiskovanje zborov ni bilo več trdnih pravil, odločitve o obisku zborov so bile prepuščene članom. Vinetova in Radova dolžnost pa je bila, glede na njuni funkciji, da se odzoveta na povabilo organizatorjev zбора. Vodstvo kluba se namreč vabilom na zборе mora odzvati, sicer pride do zamere pri stikih z drugimi klubi.

Za člane kluba so neformalna druženja eno pomembnejših področij v življenju kluba. V neformalnih druženjih, do katerih prihaja spontano, člani kluba zadovoljujejo svoje potrebe po druženju na podlagi lastne iniciative in brez zahtev vodstva kluba. Tipično neformalno druženje je bilo družno posedanje članov kluba v klubskih prostorih. Bilo je neorganizirano in spontano. Člani kluba so se zbrali navadno šele zvečer, največkrat okrog devete oziroma desete ure. V klub so prihajali različno: nekateri peš, drugi z motornimi kolesi; nekateri sami, drugi s svojimi dekleti. V pogovorih, ki so se v klubu odvijali, so prevladovale teme iz motorizma, rockovske glasbe in spolnosti. Tudi komentarji na kakšne (predvsem) akcijske filme niso bili redki. Čeprav sta pri pogovorih sodelovala tudi Vine in Rado, pa nisem zasledil, da bi imela pri takšnih neformalnih pogovorih glavno besedo. Nasploh hierarhije nisem zaznal oziroma ta ni bila izrazita. Med druženjem v klubu, ki je bilo posebno pestro med vikendi, so člani kluba poslušali rock glasbo, v klubu pa so dostikrat gostovali tudi glasbeniki, predvsem rock-folk-blues usmeritve. Velikokrat pa so samo poslušali lokalno radijsko postajo. Ob tem so nekateri kadili, vsi pa so pili alkohol, največkrat pivo in cenejše vrste vina. Brezalkoholnih pijač v glavnem niso pili. Klub je bil odprt tudi za druge, ne samo za člane kluba in njihove simpatizerje. Obiskovalci, ki niso člani, so bili v glavnem rockersko usmerjeni mladi, stari od 15 do 25 let. Med člani kluba in drugimi obiskovalci tudi nisem opazil kakšne posebne distance, so pa svojo vlogo člani kluba kazali že navzven

s klubsko uniformo in centralnim položajem svoje skupine v klubu. Vedno so namreč sedeli tako, da so lahko nadzorovali dogajanje v klubu.

Poleg neformalnih druženj v klubskih prostorih so se člani kluba veliko družili tudi ob popraviljanju in vzdrževanju motornih koles v kateri izmed garaž, ki so bile oblepljene s posterji motornih koles, logotipi motorističnih tovarn, pa tudi s fotografijami Jamesa Deana in Marlona Branda. Tak način neformalnega druženja je bil posebno pogost v zimskem času, ko se z motornimi kolesi niso vozili. Takrat so ob popravilu motornih koles poslušali rock glasbo in pili pivo. Člani so pri popravilu drug drugemu nesebično pomagali in svetovali, nasvetov je bil deležen tudi "president", ki se jih ni branil. Dele motornih koles, ki jih niso več potrebovali, so si brezplačno poklanjali.

Vine: *"Če imam kakšen del doma, recimo 'fergazar', in če ga ne potrebujem, ga bom rade volje dal članu, ki ga potrebuje. Zakaj pa ne, saj je v bistvu moj brat!"*

V klub so dostikrat prišli tudi pripadniki drugih, prijateljskih klubov, predvsem MC Satan's Brothers. Skoraj vsi člani tega kluba, vključno s "presidentom", z vzdevkom Satan, so bili pred ustanovitvijo lastnega kluba člani MC Rolling Bones, kljub temu pa kluba gojita dobre odnose. MC klubi gojijo med seboj samo dve vrsti odnosov: ali so kolegi ali pa se ne tolerirajo.

Vine: *"Trenutno se vsi MC klubi v Sloveniji 'štekamo'.*

Posamezniki iz različnih klubov so sicer skregani, vzroki za to pa so največkrat neporavnani računi za motorje. Ti posamezniki se grdo gledajo, vendar problemov ne smejo reševati na račun klubov. Drugače pa smo 'frendi' z italijanskimi MC klubi, kot so Gamblers, irskimi Viking Nomads in avstrijskimi Living Free. Nekateri tuji klubi pa na nas gledajo kot na Slovane, manjvredne in neprimerne za motorizem. S temi se ne zapletamo, tudi na zborih jim damo mir. Spomnim se, ko smo prvič prišli kot klub na neki zbor v Italijo. Vsi so nas zasmehovali in nas zbadali, le 'president' Viking Nomadsov Irske se je potegnil za nas. Od takrat smo z njimi zelo dobri kolegi."

Z drugimi motoristi, tako s člani MK klubov kot individualnimi, se ne družijo pogosto, se pa tolerirajo. Predvsem s člani MK Brda iz Nove Gorice so dobri prijatelji in zato redno obiskujejo zbor, ki ga ta MK klub tradicionalno priredi kot zadnjega v sezoni. Med individualnimi motoristi pa se najbolj razumejo s tistimi, ki imajo motorna kolesa evropsko-ameriške izdelave in ki večkrat pridejo k njim na obisk v klub.

Motorna kolesa so središčni objekti zanimanja članov kluba MC Rolling Bones, saj je tudi eden izmed glavnih pogojev za vstop v klub posedovanje močnejšega motorega kolesa. Ravno v odnosu članov kluba do motornih koles je čutiti razliko med njimi in drugimi motoristi. To različno sprejemanje in vrednotenje

motornega kolesa daje pečat celotni motoristični subkulturni sceni. Motorno kolo za člane kluba ni stvar, kot jo dojemajo drugi motoristi, temveč jim pomeni neki simbol, v katerem so skriti določeni pomeni. Nekateri izmed teh so preneseni iz vzorcev in stereotipov o motornih kolesih in motoristih, ki so se s pojavom motornega kolesa zasidrali v družbi. Čeprav so pogostokrat negativno tretirani, se motoristom v družbi pripisuje posebnost, drugačnost in neukročenost. Družba jih vidi tudi kot ljubitelje svobode in tveganja. Posebno negativen odnos ima družba do organiziranih motorističnih združenj in skupin, ki jih pogosto povezuje s prostitucijo, drogami in drugimi kriminalnimi dejanji. Odnos družbe do motoristov se je dodatno zaostрил ravno s pojavom motorističnih skupin konec štiridesetih let v Ameriki, s Hell's Angelsi. Ti so bili in so še vedno vzor, velikokrat pa celo ideal vsem njihovim posnemovalcem po celem svetu. K razširitvi subkulturne motoristične ideje je v veliki meri vplivalo tudi lansiranje kulturnih filmov *The Wild One*, *Easy Rider* in *Mad Max*. Prve motoristične skupine so se pojavile na ozemlju ZDA in kasneje v Veliki Britaniji. Za vožnjo so uporabljale domača motorna kolesa, predvsem znamke Harley Davidson, Indian, Norton, Triumph, BSA itd. Te so simboli, ki članom subkulturnih motorističnih skupin po vsem svetu pomenijo ideal. Veliko so k takšnemu odnosu prispevali sami Hell's Angelsi s svojo poudarjeno ameriškostjo in glorificiranjem vsega, kar je ameriško, ter prej omenjeni kulturni filmi, ki so lansirali določene kulturne vzorce in znamke motornih koles. Tudi ustanovni člani kluba MC Rolling Bones so se zgledovali po teh vzorcih. Člani so imeli povečini sama evropska motorna kolesa, predvsem znamke iz Italije in Nemčije: BMW, Laverda in Moto Guzzi. Te znamke prevladujejo še danes, vmes pa je kljub temu, da jih člani motornih koles iz Azije ne marajo pretirano, moč opaziti tudi precej japonskih motornih koles. V klubu imajo tudi Harley Davidsona.

Vine: *“Harley je med ‘bikerji’ zakon, čeprav v zadnjem času ne več tako kot pred leti. Danes lahko Harleyja kupi vsak, ki ima denar. Ti ljudje pa Harleyja kupijo samo zaradi trenutne modne muhe, ne pa zaradi resnične ljubezni do motorjev – seveda med njimi obstajajo tudi izjeme.”*

Po mnenju članov kluba so si motorna kolesa, ki prihajajo s tekočih trakov tovarn, med seboj podobna in zato brezosebna. Ne predstavljajo motorista oziroma ne predstavljajo njegove individualnosti, ki pa jo mora motorno kolo po mnenju članov kluba nujno izražati. Zanje je le dodatno obdelano motorno kolo, na katerem je viden individualni pristop in odnos do motorizma, pravo motorno kolo. Dodatno obdelano, šestokrat pa popolnoma na novo zgrajeno motorno kolo se imenuje “chopper”. “Chopperji” se delijo v več skupin, razlikujejo pa se po različnih detajlih. Nekateri so namenjeni izključno razstavljanju na moto

zborih – "show bike", drugi so zanalašč zanemarjeni in ovešeni z odpadki – "rat bike", tretji imajo specifično zunanost – "streetfighter". Člani MC Rolling Bones sicer "chopperje" imajo, vendar ne vseh vrst.

"Chopper" ima dolgo sprednjo vilico, ki je kromirana. Z motornega kolesa so pobrani vsi odvečni deli, ki niso nujno potrebni za vožnjo, zadaj je nameščena pretirano široka guma. Dodano je visoko krmilo, tako da motorist sprejema veter naravnost v prsi. Stopalke za noge so pomaknjene daleč naprej, celo pred sam agregat motornega kolesa. Izpušne cevi so prirejene in dodatno obdelane, tako da ima motorno kolo glasnejši izpuh, dostikrat pa takšna motorna kolesa dušilcev hrupa sploh nimajo. Na sam pogonski agregat so velikokrat vgravirani različni motivi. K popolni sliki takšnega motornega kolesa sodi še umetniško obdelan tank motornega kolesa, ki je obarvan s tehniko "airbrush" poslikave, in usnjene potovalne torbe, ki spominjajo na kavbojske torbe Divjega zahoda. O motornih kolesih mi je v klubu veliko povedal Rado. Doma ima delavnico, v kateri jih predeluje in gradi. Zamisli dobiva v različnih revijah in specializiranih publikacijah, mnogo stvari pa nastane kot plod njegovih zamisli. Je pristaš "klasičnih" chopperjev, sicer pa mi je o motornih kolesih povedal naslednje:

"Pravi motor mora biti totalno oskubljen, sestavljajo ga le vilice, mašina in okvir. Motor mora biti kot buldog – spredaj nabit in močan, zadaj ozek in eleganten. Zadaj mora biti guma

Foto Primož Jurman

čimbolj široka, luči so brez zveze, pa morajo biti – zaradi zakonov in policije. Tudi električne napeljave se ne sme videti. V Evropi obstaja več ‘šol’ grajenja ‘bikeov’: švedska, švicarska, francoska, italijanska, nemška in angleška. Te se med seboj razlikujejo po detajlih, ki jih poznavalec takoj opazi. Švedi npr. prisegajo na totalno oskubljen motorje, torbe se jim vlečejo kar po tleh ipd. Druge šole dajejo poudarek ‘airbrushu’, s katerim motor polepšajo. Nekateri pa pravijo, da mora biti na motorju čimveč kroma. Ta pomeni čistost in plemenitost materiala, ki v svojem sijaju kljubuje vremenskim in drugim neprilikam – je brezčasoven in trajen, kot bi bil rad motorist, ki ga ima na svojem motorju. Tudi vsak graditelj ‘bikeov’ ima svoj specifičen način obdelave motorja. V bistvu je to tako kot pri slikah, ko lahko takoj ugotoviš avtorja. Moja odlika je spefična oblika sprednjih vilic, ki so moja zamisel in moj dizajn. Po takšnih vilicah sem znan tudi izven meja Slovenije.”

Poleg opisanega klasičnega “bikerskega” načina obdelovanja in dodelovanja motornega kolesa pa sem v MC Rolling Bones opazil še nekaj drugih usmeritev obdelave motornih koles. Takšna je obdelava, ki se zgleduje po motoristih iz filma Mad Max. Temelji na surovem videzu in grobih linijah motornega kolesa. Motorna kolesa so povečini japonska, najbolj cenjen je Kawasakijev model Z – ta tip motornega kolesa je namreč v filmu prevladoval. Obarvana v črno in nelakirana imajo velikokrat namesto sedeža pritrjeno živalsko krzno. Na motornem kolesu ni ne kroma ne “airbrush” poslikave. Voznik krmili takšno motorno kolo v drugačnem položaju kot tisti na “chopperju”. Na motornem kolesu v bistvu leži, krmilo je upognjeno navzdol, stopalke so pomaknjene nazaj. Tudi izpuh je predelan; je hreščec in glasen. K dodatni opremi, ki je odvisna od posameznikove domišljije, lahko sodi še nož – bajonet, ki je pritrjen na sprednje vilice, aluminijasta skodelica za kavo, žlica, spalna vreča, kos ženskega spodnjega perila, pritrjenega na ogledalo, in malteški (germanski) križ. Tipi motornih koles, stilna usmeritev in njihova zunanost v klubu niso določeni. Zanimivo je, da imajo vsi člani kluba štiritaktna (t.j. način delovanja pogonskega agregata) motorna kolesa. Ta naj bi bila bolj “resna”, bolj “moška”, tudi zvok teh motornih koles je globlji in pri skupinski vožnji daje občutek letal – bombnikov. Dvotaktna motorna kolesa so po mnenju članov kluba “za mularijo, ‘gušterje’ in mopede”. Izdelava ali predelava “chopperja” pomeni dokajšnji strošek, zato pravih “chopperjev” v klubu ni veliko. Večinoma imajo člani kluba motorna kolesa, ki so le delno spremenjena oziroma imajo le nekaj dodatne opreme. Motorna kolesa člani kluba popravljajo in predelujejo v domačih garažah. Vsa popravila postorijo sami in si pri tem medsebojno pomagajo. Rezervne in nadomestne dele največkrat nabavljajo na motorističnih odpadkih v sosednji Italiji, kjer je izbira velika, cene pa niso pretirane.

V zadnjem času se na trgu pojavljajo tudi t. i. "custom" modeli, predvsem japonskih proizvajalcev. To so motorna kolesa, ki spominjajo na Harley Davidsona, so pa dosti cenejša. Kljub temu o teh motornih kolesih člani MC Rolling Bonesa nimajo najboljšega mnenja; pravijo da *"je boljše original sanjati, kot pa imeti japonsko 'chopper – repliko' med nogami"*.

Vine: *"Takšna motorna kolesa si kupujejo mulci, ki so se pred kratkim vozili še v BMW-jih, modna muha pa jih sedaj sili, da posnemajo prave 'bikerje', o katerih pa nimajo niti najmanjšega pojma. Takšni so tudi vikend rockerji; pozerji brez duše, tako kot njihovi motorji."*

"Vikend rockerji" so zanimiv pojav na slovenski motoristični sceni, ki se je oblikoval šele v zadnjem času. Z demokracijo in tržnimi odnosi se je v Sloveniji namreč profiliral sloj ljudi, ki je v teh spremenjenih družbenih razmerah relativno hitro obogatel. S presežkom dohodka si je večina teh posameznikov nabavila različne materialne dobrine, pod vplivom modnih zapovedi tudi motorna kolesa. Nekateri med njimi so si tako priskrbeli športna motorna kolesa z modernim dizajnom, drugi so si izbrali najnovejše "custom" izvedbe japonskih proizvajalcev, peščica pa celo Harley Davidsona. Naenkrat so postala motorna kolesa "in", moderno je (bilo) biti motorist, najbolj privlačno pa je (bilo) "postati" upornik in imitirati pravega "bikerja". Ker se z motornimi kolesi vozijo v glavnem preko vikenda in ker le takrat igrajo vlogo rockerjev, jih drugi motoristi, predvsem pa člani MC, imenujejo "vikend rockerji". Predvsem tisti s "custom" motornimi kolesi imitirajo tudi sam "bikerski" videz. Tržišče trendu streže in ga usmerja, zato "vikend rockerjem" ni težko nabaviti (moderno krojenih) usnjenih suknjičev in druge zaščitne opreme, ki spada h (kvazi)bikerski podobi. Takšna oprema pa je "bikerska" samo na videz; kupljena je namreč v dragih specializiranih butikih ali narejena po meri. Zunanost takšnega motorista je premišljeno načrtovana. Pod moderno krojeno zaščitno opremo nosi majico z logotipom kakšne motoristične znamke, okoli vratu pa zavezano rutico. Lahko je neobrit in ima kratko pristrizene lase. Ni tetoviran, prav tako ne nosi brade ali daljših las kot "bikerji", na suknjiču nima nikakršnih našitkov, kvečjemu kakšno motoristično značko. Motorna kolesa so povečini standardni "custom" modeli japonske izdelave. Nekateri izmed teh motoristov si dajo celo pobarvati tank motornega kolesa z različnimi "bikerskimi" motivi. Prihajajo tudi na motoristične zборе, ko kravato in "civilno" obleko zamenjajo za motoristična oblačila. Do nedelje zvečer nato igrajo vlogo motoristov in rockerjev, čeprav rocka največkrat ne poslušajo ali pa so ga pričeli, ko so si nabavili motorno kolo.

Poleg motornih koles, ki so v klubu najpomembnejši objekt, okoli katerega se združujejo člani kluba, je zelo pomemben element združevanja tudi glasba. Glasbeni okus in usmeritev

članov kluba sta identična okusu, ki prevladuje med "bikerji" po vsem svetu. Ta je v prvi vrsti orientiran na rock in njegove različne smeri: od starega rocka preko heavy do thrash in speed metala. Ne glede na to, o kateri rockovski glasbeni usmeritvi je govor, vse v svojih glasbenih izražanjih nosijo ideje neodvisnosti, svobode, pa tudi ideje moškosti in upornosti – to pa so tudi poglavitne idejne usmeritve večine alternativnih motorističnih klubov. Rock je za Rada eden izmed pomembnejših identifikacijskih faktorjev pravega "bikerja". Sam je rocku predan, njegova osebna zbirka LP plošč in CD-jev, ki jo hrani doma, obsega več kot tisoč, tudi raritetnih rockerskih naslovov.

Rado: *"Rock med 'bikerji' prevladuje. To je glasbena zvrst, pri kateri začutiš povezanost glasbe in motorjev. Odkar vem zase, mi je bil rock všeč, celo tako, da sem bil nekaj časa 'disc-jockey' v nekem rock klubu. Rock in motor – to gre skupaj in se dopolnjuje, predvsem se mi zdi, da je ritem rocka tisti, ki je pomemben."*

V Žireh so različne rockovske usmeritve med mlado populacijo izredno priljubljene. Rock je bil in je še vedno element, ki povezuje člane kluba. Tudi ustanovni člani kluba so že v letih svojega šolanja prepoznali svoje identične interese najprej in predvsem preko rock glasbe. Te so kmalu dopolnili z razgovori o motornih kolesih, idejami Hell's Angelsov in filma Easy Rider. Že sami vzorniki in zgledniški modeli so članom kluba pravzaprav narekovali poslušanje rockovske glasbe. Motoristi v ZDA in Angliji so rock že ob njegovem pojavu sredi petdesetih let vzeli za svojega, saj se je s svojim ritmom, glasnostjo in idejnostjo lepo ujemal z idejami motorističnih skupin in motoristov. Dodatno razsežnost je rock dobil s pojavom hipijevskega gibanja, ki pa med motoristi ni nikoli naletel na pretirano odobravanje. Bolj naklonjeni so rockovskim usmeritvam, ki prikazujejo in obravnavajo konkretne življenjske situacije, kot so hitrost, ljubezen, prevara, svoboda, alkohol, droge, neprilagojenost, upornost, smrt ipd. Rock prevladuje tudi na motorističnih zborih, ki jih organizirajo MC klubi. Tam ga ansambli igrajo v živo, v neposrednem kontaktu z (motoristično) publiko. Tudi MC Rolling Bones za svoj motoristični zbor najame katero izmed slovenskih rockovskih skupin; med slovenskimi "bikerji" je najbolj cenjena skupina Šank rock.

V klubu MC Rolling Bones prevladuje rockovska glasbena usmeritev, ki se ne ozira na trenutne rockovske trende. Člani v glavnem poslušajo starejše rockovske izvajalce. Pred leti so redno obiskovali rockovske večere v diskoteki Palma v Ljubljani, še vedno pa obiskujejo koncerte različnih rockovskih izvajalcev. Tudi v klubu samem dostikrat prirejajo rock večere, predvsem "unplugged" koncerte skupin in posameznih izvajalcev. Na oglasni deski sredi kluba visijo informacije o aktualnih rockovskih koncertih. V času moje prisotnosti sem tako npr. zasledil

informacijo o koncertu N. Younga v Münchnu. Glasbeni okus članov kluba zajema ansamble: Lynard Skynard, Great White, Black Sabbath, Led Zeppelin, G. Thorogood and the Destroyers, Canned Heat, Dire Straits, Whitesnake, mlajši člani in obiskovalci kluba pa se navdušujejo tudi ob ansamblih: Iron Maiden, Saxon, Judas Priest, Motorhead, Metallica, Sepultura in celo U2. Glasbenih izvajalcev je seveda še veliko veliko več; tu so omenjeni samo najpomembnejši.

Poslušanje točno določenih ansamblov ni zapovedano, vsak član si v spektru ponudbe rockovske glasbene scene izbere pač tistega, ki mu ustreza. Poleg rocka člani kluba poslušajo tudi nekatere druge glasbene zvrsti. Tako se jih veliko navdušuje nad ameriško folk glasbo in B. Dylanom, nekateri so občudovalci countryja in W. Nelsona, spet drugi se navdušujejo nad klasično glasbo. Drugih glasbenih zvrsti člani ne poslušajo, posebno odklonilen odnos imajo do moderne, računalniško ustvarjene glasbe. Mauser, bivši član kluba, o razliki med klasično in moderno glasbo pravi: "*Klasika pomirja, rave in techno pa najedata živce in možgane.*" Ob obiskovanju kluba sem opazil, da tudi zvočno kuliso v klubskih prostorih sestavljajo pretežno rockovski izvajalci. Ozvočenje v klubu sicer ni na ravni kakšnega rockerskega koncerta, kljub temu pa je dokaj glasno in na trenutke moti pogovore obiskovalcev. Ti glasbo poslušajo s kaset, največkrat mikse različnih rockerskih uspešnic, kot so: Born to Be Wild, Sweet Home Alabama ali pa Bad to the Bone in On the Road Again. Večino glasbenega materiala za klub presname Rado, nekaj ga prinese tudi Barbara (najemnica lokala), ki pa nima tako izdelanega glasbenega okusa kot člani kluba. V klubu je zato včasih moč slišati tudi kakšen slovenski popevkarski hit ali program lokalne glasbene postaje Žiri. Kljub vsemu pa se v klubu vrti, vsaj takrat, ko so v njem člani, rock. Člani kluba imajo tudi "pravico" določati glasbo in glasbene izvajalce, ki se bodo v klubu vrteli in poslušali, ne glede na glasbeni okus drugih obiskovalcev kluba.

Ob druženju in rocku so se člani kluba v prvih letih navduševali tudi nad stripi, ki so jih redno kupovali in brali. Z leti so jih nehali brati, še vedno pa poznajo večino stripovskih junakov. Na njihovih epizodah velikokrat temeljijo tudi poslikave motorjev ali tetovaža "bikerjev". Poleg motornih koles, rocka in stripov se člani kluba navdušujejo tudi nad filmi. Če stripov člani kluba skorajda ne berejo več, pa niso pozabili na filme. Pri tem je zanimivo, da v kinematografe skorajda ne zahajajo, filme si ogledujejo na videokasetah v domačem okolju.

Rado: "*Filme rad gledam. Poleg tega, da sem si doma napeljal satelitske TV programe, ker rad gledam televizijo, redno hodim v videoteko. Izposojam si v glavnem akcijske filme. V zadnjem času me je najbolj navdušil film Terminator 2 (v tem filmu se glavni*

junak vozi s Harley Davidsonom, oblečen je v črno usnje, glasbeno kuliso pa tvori rock ansambla Guns & Roses – op. p.)”

Ob akcijskih filmih se člani kluba navdušujejo tudi nad filmi, v katerih nastopajo motoristi in motorna kolesa. Tako jim veliko pomenijo kulturni filmi, kot sta Divjak in Goli v sedlu. Predvsem pa so navdušeni nad serijo filmov Mad Max. Serijo sestavljajo trije filmi, od katerih je po mnenju članov najboljši prvi, najslabši pa tretji del. Vsi trije filmi se dogajajo pretežno na cestah bližnje prihodnosti. Motoristične skupine so v teh filmih prikazane v negativni luči, kot krdelo, ki terorizira ljudi. Filmovi so izjemno brutalni, z veliko cestnega nasilja. Serija teh filmov je konec osemdesetih let pomenila tudi začetek novega, drugačnega videza motoristov, ki ga nekateri motoristi in celo klubi posnemajo še danes.

Vine: *“V večini filmov so motorist prikazani kot negativci in nasilneži. Res so mi Nori Max in tudi drugi takšni filmi všeč, tudi sam imam podobno zunanost, kar pa ne pomeni, da sem nasilen tudi sam in da nadlegujem ljudi. Všeč pa mi je, da vidim motorje tudi v filmih. Jaz osebno se navdušujem nad grozljivkami.”*

V zadnjih letih se je med pripadniki alternativnih motorističnih skupin razširil tudi poseben način barvanja motorjev – t. i. “airbrush”. To je tehnika barvanja, pri kateri s posebno pripravo (pištolo) avtor naslika zeleni motiv. Ti so različni, člani kluba MC Rolling Bones prisegajo na mitološke, stripovske in mrtvaške. Te vrste motivov so med “bikerji” tudi nasplošno najbolj razširjene. Prikazujejo mitične srednjeveške in stripovske junake v različnih elementih, prav tako je v različnih elementih prikazana smrt, lobanja, hudič ipd. “Airbrush” avtorjev v klubu ni, v Sloveniji so kvalitetni avtorji “airbrusha” sploh zelo redki.

Rado: *“Želja vsakega ‘bikerja’ je imeti dober ‘airbrush’ na tanku motorja. Z ‘airbrushem’ motorist poudari svojo podobo, poudari svojo individualnost in pristop do motorizma. Motor z originalnim ‘airbrushem’ postane unikat, edini takšen. Meni so všeč srednjeveški motivi, predvsem tisti iz keltske kulture.”*

“Bikerji” se radi tetovirajo. Tudi večina članov v klubu je tetoviranih, predvsem po rokah. Motivi so dokaj preprosti, največkrat si dajo vtetovirati znak in napis kluba. Na rokah članov kluba sem opazil tudi nekaj vtetoviranih mrtvaških glav. Tudi za tetoviranje posebnih specialistov v klubu ni, so pa takšni specialisti člani drugih MC klubov, ki svoje delo opravljajo profesionalno. Pri njih so se tetovirali tudi člani kluba MC Rolling Bones. Motivi “airbrush” poslikave, značilne za motorna kolesa “bikerjev”, in tetoviranja, značilnega zanje same, so si podobni.

Vine: *“Navada med ‘bikerji’ je, da si tetoviran. Če imaš na koži tetovirani znak kluba, s tem dokažeš, da ti je res do kluba, da zanj živiš in da ti veliko pomeni. Nekateri so potetovirani po vsem telesu, v različnih barvah. Tudi sam sem tetoviran, sicer ne po vsem telesu, mi je pa tetovaža všeč.”*

Pripadniki prvih organiziranih motorističnih skupin Hell's Angelsov konec štiridesetih let so bili večinoma ameriški vojni veterani. Ti se po koncu II. svetovne vojne niso več znašli v mirnem družbenem okolju, pogrešali so avanturistično življenje, polno akcije, ki so ga živeli zadnjih nekaj let. Določeno kontinuiteto takšnega življenja so zato videli prav v organiziranih motorističnih skupinah. Navajeni vojaškega načina življenja, ki se navzven identificira tudi z različnimi identifikacijskimi obeležji, so si izbrali tudi specifične znake in simbole. Za svoj znak so si Hell's Angelsi tako omislili lobanjo, ki je bila tudi simbol SS enot. Ko so nekateri izmed pripadnikov Hell's Angelsov pričeli na svojih oblačilih nositi tudi prave simbole SS enot, je pričela družba nanje gledati kot na naciste. Ta stereotip, ki v družbi obstaja še danes, se je prenesel tudi na večino alternativno organiziranih motorističnih skupin. Po zgledu Hell's Angelsov se tudi drugi MC klubi navzven identificirajo z lastnimi znaki in obeležji. Ti so samo njihovi, kopiranje znakov in imen klubov je strogo prepovedano, čeprav si je simbolika vseh MC klubov dokaj podobna. Vsak MC klub mora imeti svoje ime in svoj znak. Znak MC Rolling Bones tako prikazuje kolo motornega kolesa, sredi katerega je stilizirana lobanja, poleg pa sodi še ime kluba, izpisano v gotici.

Vine: *"Znak je oblikoval naš bivši član. Mrtvaško glavo smo dodali kar tako, nismo občudovalci smrti, z njeno podobo na znaku hočemo ljudi samo šokirati. Tudi napis je oblikoval isti član. Gotico smo dodali, ker se nam zdi oblika pisave za tak klub najbolj primerna."*

Rado: *"Mrtvaška glava na znaku je dodana, ker tam pač po našem mnenju mora biti. Ni tam, ker bi mi kot klub uživali ob smrti. Jaz se npr. smrti bojim tako kot vsi drugi ljudje. Nekaj drugega me ob tem bolj moti. Ko smo se z znakom prikazali na cesti, smo bili takoj fašisti zaradi te lobanje. Predvsem starejši ljudje se takoj spomnijo na vojno in na takratna nasprotja, nas pa to ne briga – fašisti nismo."*

Barve kluba, v katerih je klubski znak in ki so tudi zaščitene, so črna (podlaga), bela (kolo in lobanja) in rdeča (obroba). Člani kluba klubskega znaka ne smejo zlorabljati, zanj se morajo biti pripravljene tudi (fizično) boriti. Klubski znak imajo člani prišit na hrbtni strani usnjenega brezrokavnika. Nošnja brezrokavnika s klubskim znakom je obvezna na vseh motorističnih zborih, klubskih sestankih in skupinskih vožnjah. Oblačila in nasploh zunanost članov vseh alternativnih klubov so si dokaj podobni, njihova zunanost je v bistvu dokaj uniformirana, ni pa trdno določena ali predpisana. Člani kluba MC Rolling Bones so povečini oblečeni v kavbojke, usnjen ali jeans jopič in usnjen brezrokavnik z znakom in napisom kluba na hrbtni strani. "Gušterji" imajo na brezrokavniku samo napis, brez klubskega znaka. Na prednji strani brezrokavnika imajo

redni člani pripeti kovinski ploščici. Na prvi je vgravirana funkcija, ki jo ima član v klubu (president, vicepresident...), "gušterji" nosijo ploščico z nazivom "prospect", na drugi pa kraj, iz katerega klub prihaja, oziroma kraj, kjer je stacionirana podružnica – "chapter" kluba. Na brezrokavnikih in jopičih imajo prišito in pripeto množico našitkov in značk z imeni rock ansamblov, logotipi motornih koles ali pa znake prijateljskih "MC" klubov. Pod jaknami nosijo majice s kratkimi ali pa srajce z dolgimi rokavi. Največkrat so obuti v usnjene motoristične, vojaške ali kavbojske škornje, pa tudi v visoke usnjene superge. Na rokah imajo enega ali več masivnih kovinskih prstanov. Ti so povečini reliefno oblikovani, njihova motivika pa zajema mrtvaške lobanje, kače, orle, razne križe (tudi nacistične) ipd. Nekateri nosijo tudi obeležja Wehrmachta in SS enot, vendar zase pravijo: *"Še zdaleč nismo nacisti ali fašisti, obeležja so nam pač všeč, všeč nam je tudi, da z njimi nekatere šokiramo – to je vse."* Okoli zapestij jih veliko nosi razne usnjene ali kovinske zapestnice, prav tako je pogosta nošnja kovinskih verižic okoli vratu. Okoli vratu nekateri nosijo zavezano tudi rutico. Lasje so daljši ali dolgi, velikokrat so speti v čop ali pa celo spleteni v kito. Brade in brke nosijo skoraj vsi, prav tako so skoraj vsi tudi tetovirani. Veliko jih nosi tudi denarnice, ki so s kovinsko verigo pripete na kavbojke. Svetlih in kričečih barv člani kluba nimajo. Prevladujejo hladne (modra), težke in nepestre barve (črna) oziroma barvni odtenki teh barv. Veliko članov uporablja tudi dele vojaške opreme, bodisi škornje, puloverje ali pa maskirne hlače. Proizvajalci oziroma blagovne znamke oblačil za člane kluba nimajo nikakršnega pomena, v nasprotju z drugimi alternativnimi skupinami (npr. skini – op. p.).

Vine: *"Vsak si nabavi kavbojke, škornje ali jakno takšno in tam, kjer mu to najbolj ustreza. Nihče ne gleda na to, katero firmo hlač nosiš. To je brez veze. Važno je samo, da je material dober, zato ima veliko motoristov dele vojaške uniforme, ki je narejena iz zelo trpežnega materiala."*

V posameznikovo zunanjo podobo se vklaplja tudi motorno kolo. To mora biti prilagojeno posameznikovemu videzu in ga dopolnjuje oziroma potrjuje. Če je član npr. pristaš stila Nori Max, vozi pa se z nepredelanim motornim kolesom, je to znak njegove neresnosti ali nedoslednosti. Motorista brez motornega kolesa lahko postavim ob bok rockerju, njuna zunanost je namreč enaka, motorist je rocker na motornem kolesu. Kljub temu da so zunanjo podobo alternativnih motoristov iznašli Hell's Angelsi in jo prevzema večina "bikerjev", se člani MC Rolling Bones v nečem ne strinjajo z njimi. Hell's Angelsi namreč pri vožnji z motornim kolesom ne uporabljajo zaščitnih čelad, v večini evropskih klubov in tudi v MC Rolling Bones pa se brez njih ne odpravijo na vožnjo.

Vine: *"Res brez čelade čutiš veter in vse drugo, kar je sicer enkratni občutek, vendar se moraš temu užitku tudi odpovedati. S čelado je vožnja varnejša in bolj sproščena. Hell's Angelsi nimajo čelad, ko se peljejo z motorjem, mi pa. Ja, včasih je pač treba biti praktičen in je potrebno realno gledati na življenje."*

Primož Jurman je diplomirani sociolog iz Medvod. Prispevek je del diplomske naloge, v kateri je avtor iz sociološkega zornega kota analiziral klub MC Rolling Bones. Klub je z metodo neposrednega opazovanja raziskoval slabo leto dni.